

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

Dr. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1911.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Metod Dolenc</i> : Zagovorništvo. (Dalje prih.)	33
2. — <i>r</i> : Naša okrožna sodišča, njih opravila in osobje	39
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.	
<i>a</i>) Ako se toži na razdelitev skupnosti, morajo se vsi deležniki udeležiti pravde na eni ali drugi strani, ker le tedaj more postati sodba pravomočna proti vsem deležnikom (§ 830 o. d. z.). — Legitimacijo je uradoma upoštevati, ker je del tožbene podlage in zahteve. Uporaba §-a 14 c. pr. r.	46
<i>b</i>) K uporabi §-ov 448—453 in 501 c. pr. r. (malotno postopanje), kadar gre za protiterjatve v malotnih zneskih. Kompenzacijski ugovor nima učinka tožbe (§-i 236, 232, 259, 391 in 411 c. pr. r.)	51
<i>c</i>) Za odložitev izvršbe »pendente revisione« je treba vseh istih predpogojev §-a 44 izvrš. r., kakor za odložitev izvršbe iz pravomočnega izvršilnega naslova; zlasti ne zadostuje sodna položba izterjevane gotovine	53
Kazensko pravo.	
Po odst. 3 §-a 46 k. pr. r. se domneva, da je zasebni obtožitelj odstopil od pregona, ako pri glavni razpravi ni stavil končnih predlogov. Proti ti domnevi ni niti nasprotnega dokaza niti obnove kazenskega postopanja (§ 352, odst. 3 k. pr. r.). Tem manj se zasebnemu obtožitelju more dovoliti nadaljevanje postopanja po zmislu §-a 352 št. 2 k. pr. r.	55
4. XXIV. redna glavna skupščina društva »Pravnika«	59
5. Književna poročila	62
6. Razne vesti	64

Slovenski Pravnik.

Leto XXVII.

V Ljubljani, 15. februarja 1911.

Štev. 2.

Zagovorništvo.

Spisal dr. Metod Dolenc.¹⁾

I. Slika sedanjosti.

1. Po zakonu sme obdolženca zagovarjati vsakdor, ki je vpisan v imeniku zagovornikov. Tak imenik vodi vsako višje deželno sodišče za svoj okoliš. V imenik naj se vpišejo: najprej vsi odvetniki, ki izvršujejo odvetniške posle v okolišu; nadalje, ako prosijo, člani učiteljskega zbora pravo- in državnoslovnih fakultet, tudi privatni docentje; slednjič vsi za sodništvo, odvetništvo in beležništvo izprašani pravoznalci, ako prosijo in ne govori zoper nje ničesar, kar bi jih od sodništva, odvetništva ali beležništva izključevalo.

V praksi izvršujejo zagovorniške posle zlasti odvetniki pa njih koncipijentje, bodisi, da so le-ti prestali sodniški izpit in potem prestopili k odvetništvu, bodisi, da so odvetniški izpit prebili, pa še niso upravičeni otvoriti samostojne pisarne. (Odvetniki, ki so od stranke najeti za zagovornika ali zastopnika, smejo biti v zmislu zakona z dne 17. aprila 1902 št. 79 drž. zak. v postopanju radi prestopkov zastopani po kandidatih, v imenik odvetniških kandidatov vpisanih, tudi ako nimajo še nobenega strokovnega izpita.) Poleg odvetnikov nastopa pri okrajnih sodiščih kakor zagovornik še notar; sicer pa za zagovorništvo v praksi ne pride nihče več v poštev. Za sodništvo izprašani »pravoznalci« so praviloma, kakor sodniki, državni uradniki in ne smejo brez dovoljenja višje oblasti zaprositi vpisa v imenik zagovornikov. Pač pa se včasih pripeti pri manjših sodnih dvorih, da se postavi sodnega uradnika »exoffo« za zagovornika, ne da bi bil v imenik zagovornikov vpisan. To se zgodi na ukaz sodnega predstojnika, ako iz kakega vzroka koli ni drugega zagovornika pri roki. Da bi se redni člani pravoznanske fakultete

¹⁾ Odlomek iz »Die Verfassung der oesterreichischen Strafgerichte und das Laienrichtertum«. (Gl. »Slov. Pravnik« I. 1910 str. 319.)

dali vpisati za zagovornike, se ne pripeti izlepa; privatne docente, ki so odvetniki ali odvetniški kandidati, se pa pač češče vidi za zagovorniško mizo.

V resnici pride torej za zagovornika le bodoči ali resnični odvetnik v poštev, o njem bodi govor v naslednjem, kakor o zagovorniku »kat' exochén«; nazadnje se poreče še beseda o notarjih.

2. Pot do avstrijske advokature je glede študij podobna, kakor pri sodnikih. Pogoj za vpis v imenik odvetniških kandidatov je, da so dokazane vse zahteve, ki so predpisane za vstop v sodno prakso. Izvrševanje advokature je odvisno od indigenata, samopravnosti, dosege doktorske časti, sedemletne praktične službe, — eno leto pri sodnem dvoru, 6 let pri sodišču ali v pisarni odvetnika v Avstriji (od teh 6 let morajo biti 3 po dosegi doktorske časti pri odvetniku odslužena), — slednjič od prebitega odvetniškega izpita. Najzgodnejši termin za opravo odvetniškega izpita je — pod pogojem dosege doktorske časti — čas po četrtem letu prakse, od koje mora biti eno leto pri kakem sodnem dvoru, ostala leta pri odvetniku odslužena.

Izpit sestaja iz dveh klavzurnih del (kazensko in civilno pravo) in iz ustnega izpita. Izpitni komisarji so: dva nadsvetnika (člana gremija višjega deželnega sodišča) in en odvetnik, predseduje pa predsednik višjega deželnega sodišča ali njegov namestnik.¹⁾ Snov izpita je ista kakor pri sodniškem izpitu, izpit sam se pa v resnici že zategadelj z manjšim trudom prebije, ker odpade cela domača naloga, predpisana za sodnike, in ker pri izpitu ni petega člana izpitovalne komisije za sodništvo, vseučiliškega profesorja, torej zastopnika teorije. In vendar nadomešča »de lege« odvetniški izpit i za sodništvo,²⁾ i za beležništvo; v praksi pa vendar ni postal enotni justični izpit, to se

¹⁾ Dr. Coumont (Gerichtszeitung 1900, str. 157) pravi, da v izpitnih komisijah prevladuje dandanes brez razloga sodniški element, ki odvetnike učenjuje, žal, mnogokrat bolj po unanji zgovornosti, kakor po logiki in ostroumnosti. Temu nasproti pa stoji dr. M. Sternberg (Richterzeitung 1906, str. 76) na stališču, da odvetniki sploh niso sposobni izpitovalci.

²⁾ Državni poslanec (prej sodnik, sedaj vseučil. profesor) dr. I. Sopešcu I-Grecul rekel je na drugem občnem zboru sodniške združbe dne 8. dec. 1908, da je to dejstvo za sodnike »sramotno«.

veda radi tega ne, ker so predpogoji k odvetniškemu izpitu podani le pri odvetniških kandidatih.

Predno je vpisan v imenik odvetnikov, mora bodoči odvetnik priseči »cesarju zvestobo in pokorščino, neprelomljivo spoštovanje državnih osnovnih in vseh drugih zakonov in vestno izpolnjevanje svojih dolžnosti«. Prisega se stori pri višjem deželnem sodišču ali pri delegiranem sodnem dvoru prve inštanice. Kazenski zagovornik kakor tak pa niti nima priseči, niti ne stori nikake obljube; da, ako ni obenem odvetniški ali notarski koncipijent, nima prav nikake stanovske disciplinarne oblasti nad sabo.

Glede odvetnikovega stanovališča ni pri vpisu v imenik odvetnikov nikakih predpisov. Kjerkoli je kandidat odvetniški izpit prestal, vpis v imenik zagovornikov sme zahtevati pri poljubnem višjem deželnem sodišču, ampak le pri enem; takisto vpis v imenik odvetnikov le pri eni zbornici.

O zahtevi vpisa v imenik odvetnikov odloča — odvetniška zbornica. V času po občnem sodnem redu do 1820 je imenoval odvetnike cesar, od tedaj do 1849 višje deželno sodišče, od 1849 do 1868 justični minister; šele po sedaj veljavnem odvetniškem redu z dne 6. julija 1868 postalo je odvetništvo — »prosto«. ¹⁾ Vpis se sme odkloniti le iz razlogov kazenskega zakonika ali odvetniškega reda; zoper odklonitev pristoja priziv na — vrhovno sodišče. Dovoljeni vpis mora odbor odvetniške zbornice višjemu deželnemu ter vrhovnemu sodišču pa justičnemu ministrstvu naznaniti in v uradnih listih objaviti.

Število odvetnikov, ki se vpišejo pri isti odvetniški zbornici, tudi ni omejeno (»*numerus clausus*« je nepoznan); lokalizacije odvetništva izven zagovorništva, kakor n. pr. v Nemčiji na ta način, da se pripusti odvetnik samo pri enem ali pri več sodiščih, ni; vsak advokat nastopa slobodno pri vsakem, tudi najvišjem tuzemskem sodišču; seveda so tej prostosti samo ob sebi postavljene meje vsled zahteve znanja deželnega jezika, ki je pri sodišču v rabi. Tituliranje odvetnikov je brez pomena; v nekaterih mestih, n. pr. na Dunaju, v Gradcu, Solnogradu i. t. d. imajo odvetniki privilegij zvati se »dvorni in sodni odvetnik«; v Galiciji

¹⁾ Glej Gumplovicz, Das oesterreichische Staatsrecht, str. 146.

se imenujejo »advokat krajowy«. Ti naslovi pa jim ne dadé nikakih predpravíc pred »navadnimi« odvetniki, odprava teh naslovov je le še vprašanje časa.

Tudi glede poznejšjega stanovališča je odvetnik popolnoma prost. Le z ozirom na ljudstvo, ki išče svojih pravic, omejeno je prosto preseljevanje po zakonu nekoliko s tem, da mora odvetnik 3 mesece pred selitvijo na nov kraj to javiti odboru svoje odvetniške zbornice in odboru one, kojoj si je izbral za novo.

Nek način, kako se more v Avstriji postati odvetnik, bodi tu naknadno omenjen. V mislih je mnogo napadana določba odvetniškega reda, da nadomoščaj 5letno službovanje, ki je kdo prebije kakor svetovalec s pravico glasovanja pri tuzemskem sodnem dvoru, zahteve doktorata, prakse in odvetniškega izpita. Gre tu osobito za svetnike in višje svetnike, ki so službovali pri zbornem sodišču, vložili prošnjo za pokoj, in se, vživajoč pokojnino, poprimejo odvetništva. Te ugodnosti za sodni stan odvetniki nič kaj radi ne gledajo, sodniki pa se po večini zanjo gorko zavzemajo.

3. Izbera in naročilo zagovornika sta — primerno pravici prostega preseljevanja odvetnikov — čisto prosta. V resnici ni nikaka posebna izjema, da odvetniki z Dunaja ali iz drugih stolnih mest gredo v druga mesta zagovarjat; so tudi odvetniki, ki se ukvarjajo izključno ali pa skoraj izključno le z zagovarjanjem in so dosegli kakor rezki zagovorniki nekak sloves.¹⁾

Zagovor je potreben (t. j. ako stranka ne naroči sama zagovornika, pridoda se ji uradoma): na glavni razpravi pred porotniki (tudi ako gre le za pregrešek ali prestopok in ako je obtoženec sam »pravoznalec«); na javnih razpravah o ničnostni pritožbi zoper sodbe porotnega sodišča; pri obtožbi odsotnega in v postopanju pred prekim sodiščem. Zagovornika postavi v takih slučajih v krajih, kjer je sedež odvetniške zbornice, njen odbor, drugod pa sodišča sama. Zagovornik ne dobi za zagovarjanje od države nikakega plačila, pač pa si sme dati, ako ima njegov klijent premoženja, svoje stroške od sodišča odmeriti in jih od zagovarjanega izterjati.

Pa tudi tam, kjer zagovor ni potreben, imajo v zagovorniški imenik vpisani dolžnost, da sprejemajo zagovarjanje zastonj.

¹⁾ Glej Gumpłowicz, Das oesterreichische Staatsrecht, str. 146.

Obdolženec, ki sodno znano ne more sam iz svojega zagovorniških stroškov trpeti, sme zahtevati, da se mu da zagovornika kakor zastopnika u bogih, in sicer za izvedbo kakega določnega, naznanjenega pravnega pomočka, za utemeljitev priglašene ugovora zoper obtožnico in slednjič za glavno razpravo pred razsojajočim sodiščem. V postopanju pri okrajnem sodišču za pridodanje zastopnikov ubogih ni skrbjeno.

Vsa ta gori označena zagovarjanja, ki so bodisi začasno, bodisi za vedno zastonj, smatrajo se za težko breme odvetniškega stanu.¹⁾ V večjih mestih navadno dobro situirani odvetniki pošljejo, ako nimajo sami koncipijenta, ki sme samostojno zagovarjati, kakor hitro jih zadene vrsta neplačanih zagovornikov, manj dobro situiranega tovariša, na mesto da bi šli sami zagovarjat, za kar mu plačajo zmeren honorar. Zagovorniki so osobito umirovljeni sodniki, ki grede v velika mesta stanovat, da se potem za take substitucije obrtoma oglašajo. Na Dunaju se je ustanovilo društvo, ki po svojem štatutu skrbi za take substitucije. Vsakdo, ki ne želi, da bi moral iti sam zagovarjat, plača na leto 20 K in si pridobi s tem pravico, da mu priskrbi društvo namestnika, kakor hitro pride nanj vrsta brezplačnega zagovarjanja.

Niti uradno postavljeni, niti od obdolženca prosto voljeni zagovornik ne rabi strankinega pismenega pooblastila. Zadošča, da pride z obdolžencem na sodišče k razpravi; vsak obdolženec najme si lahko tudi po več zagovornikov, vendar se vsled tega ne sme pomnožiti število obtožencu pristojajočih govorov. Vsak obdolženec pa sme tudi vsak čas zagovorniške posle prenesti od prostovoljnega zagovornika na drugega; tudi naloga uradoma postavljenega zagovornika se neha, kakor hitro si najme obdolženec sam drugega odvetnika, vendar se vsled tega nikdar ne sme pravi tok postopanja ovirati.

Pravice zagovornikov so dokaj ozko omejene: V predpostopanju sme zagovornik prisostvovati pri lokalnih ogledih, hišnih

¹⁾ »Odvetnik na deželi« toži (Jur. Bl. 1908 str. 124), da je bilo od njegovih 600 slučajev, ko je uboge zagovarjal, 50% popolnoma brezupnih, — 30% jih je končalo s popolno ali delno oprostivijo, ker se je dejanski stan pri razpravi premenil, v 20% pa je bil storilec dvomljiv ali krivda preporna.

raziskavah in preiskavah papirjev; sme se z obdolžencem zgovoriti, vendar predno ta še ni obtožen, le vpričo sodne osebe. V kazenske spise sme zagovornik pred oznanilom obtožnice vpregledati le sporazumno s preiskovalnim sodnikom, odnosno svetovalstveno zbornico, pozneje slobodno, vendar izvzemši zapisnike o posvetovanju. Pri glavni razpravi sme se z obtožencem pogovoriti, vendar ne sme dati obtožencu neposredno pred ogovorom na posamezna vprašanja nikakega sveta. (Pri javnih razpravah sme zagovornik nositi posebno oblačilo: talar in baret, kakor sodniki 6.—9. činovnega reda, le da obrobki niso vijoličasti, ampak črnobaržunasti. V resnici pa prihajajo odvetniki po večini tudi pred porotnike v črni suknji in ne dosegajo manjih uspehov, nego ljubitelji talarja.) Svojo zmožnost kažejo zagovorniki pred vsem pri porotnih razpravah. Tu imajo polno slobodo delovanja in govorjenja, tudi jo do dobra izkoristijo, da se le povspnejo do viška interesa cele obravnave. Tu pred očmi porotnikov, časninarskih poročevalcev, vedno mnogoštevilnega poslušalstva tvegajo včasih tudi kak »rencontre«, ki bi se ga drugje izognili . . . . Zagovarja se »pri oknu ven« . . . . Da vsakojako reklamno zagovarjanje pretežna večina odvetništva ostro obsoja, pač ni treba še posebej poudarjati.

Nedostojno vedenje zagovornika sme sodišče kaznovati disciplinarno (ukor, denarna globa do 200 K); ako so razmere po tem, sme se mu pravica, priti kakor zastopnik k sodišču, za 6 mesecev odtegniti, in sicer pri odvetnikih po disciplinarnem oblastvu krivca, pri neodvetnikih po višjem deželnem sodišču. V resnici pa ne pride do discipliniranja zagovornikov skoro nikoli.

V praksi si privzame obdolženec le v prav posebnih slučajih zagovornika že med poizvedbami ali v predpreiskavi. Pač zagovornika povprašujejo za svet, marsikedar je obdolžencev zagovor zagovornikovo delo, toda v sodno preiskavo se zagovornik ta čas še ne vmešava. Šele, ko se obdolžencu priobči obtožnica, onda se počne zagovornikovo pravo delovanje. Tu napravi zagovornik ugovor. Ako se temu ne ugodi, vložil čestokrat kak predlog, da se pribavi novih dokaznih sredstev za glavno razpravo. Obtožencu daje pomoč pri glavni ali porotni razpravi, pa tudi ako je bil obsojen, ga ne zapusti, bodisi, da vložil zanj kak pravni pomoček, bodisi da mu napravi prošnjo za spre-

membo kraja, kjer naj se kazen prestane, ali za odgoditev kazni, ali celo — pzneje — prošnjo za pomiloščenje. Odvetniki, ki imajo zveze z vplivnimi osebami, skrbe za to, da se take prošnje po posredovalcih v kabinetni pisarni priporoče. Če dobi prošnja le-tam »veliko signaturo« ali vsaj označbo »ab Imperatore«, onda jo pošlje justično ministrstvo na spodnje inštanice z ukazom, da je o prošnji poročati. Ako tega ukaza ni, onda pride taka prošnja pač redkokdaj nazaj v kabinetno pisarno, ker ima tako prva, kakor tudi vsaka vmesna inštanca pravico, odkloniti jo, češ nedostaje vpoštevalnih razlogov; prosilec nima zoper tako odločitev nobene pritožbe.

Honorar si odvetnik v kazenskih zadevah — drugače kakor v civilnih — po navadi že v naprej zagotovi;¹⁾ zato pride le razmeroma redko do odmere stroškov zagovarjanja zoper lastno stranko. Le v stvareh radi razžaljenja časti so odmere na dnevnem redu, ako trpi stroške nasprotna stranka. Odmera je izključno stvar sodišča in se izvrši po kurencijalnem tarifu, kakor v civilnem postopanju, vendar s to razliko, da velja tarif le za potovalne stroške, pristojbine za odsotnost in za manipulacijo. Vsekakor se izcimi v mnogokaterih odvetniških pisarnah, ki imajo z zagovarjanjem obilo posla, sam po sebi nekak pavšalni tarif za gotove tipične slučaje. Velja pa pač le za stranke, ki svojo dolžnost že naprej poravnajo. (Dalje prih.)

Naša okrožna sodišča, njih opravila in osobje.

Ne samo navadni ljudje, temuč tudi pravniki dostikrat nimajo pravega pregleda o količini opravil, ki jih imajo okrožna sodišča. Nepravniki imajo okrožna sodišča le za nekako nižja sodišča, podrejena deželnim sodiščem, ker so ona postala šele v novejši dobi in jim ustno izročilo predočuje še veliko moč

¹⁾ Glej dr. M. Benedikt l. c., 3 nat., str. 91; nadalje Jur. Bl. 1907, str. 87.

nekdanjih edinih deželnih sodišč. Pravniki, posebno starejši, pa tudi podcenjujejo v novejšem času nastali obrat okrožnih sodišč, ko je podvojenje in potrojenje prometa, povečanje industrijalnih podjetij in podraženje zemlje in njenih pridelkov moralo znatno povečati tudi poslovanje sodišč, oddaljenih od nekdanj edino važnih deželnih sodišč. To se je pa doseglo posebno z uvedbo novih civilnopravnih zakonov l. 1898, s katerimi so deželna in okrožna sodišča postala prizivna in rekurzna sodišča okrajnih sodišč, ležečih v njih okrožju. Vendar pa si je to podcenjevanje okrožnih sodišč osvojila tudi justična uprava ter je izkoristila opisano občno mnenje vsaj v tem, da je pri okrožnih sodiščih namestila primerno manj in nižjih sodnikov, kakor pri deželnih.

Uradni podatki najnovejše dobe nam pojasnjujejo vse omenjene okolnosti, ugotavljajo pa nam tudi dejstvo, da vlada Slovincem primerno ne da toliko in tolike vrste sodnikov, kakor drugim narodom.

C. kr. statistična centralna komisija je do konec preteklega leta objavila podatke avstrijskih sodišč za civilno sodstvo l. 1908 in za kazensko sodstvo l. 1907, že v tekočem letu je pa justično ministrstvo tudi objavilo, po koliko sodnikov je na novo ustanovljenih pri vsakem sodišču.

Iz teh uradnih podatkov je razvidno, da je po vseh kronovinah, zastopanih v državnem zboru, razun Galicije, 40 okrožnih sodišč. Galicije ne vpoštevamo v tem sestavku, ker so v nji radi prostranosti ozemlja in posamnih sodnih okrožij, radi različnosti prebivalstva in pa tudi radi različnih autonomnih ugodnosti posebne razmere, ki se ne dajo spraviti v sklad s pojavi v drugih deželah o istih okolnostih, o katerih nam je razpravljati.

Iz omenjenih statističnih podatkov hočemo šteti samo tisto sodno poslovanje, ki resnično jemlje največ časa. Pri zbornih sodiščih, ki so tudi vzklicna, je v tem oziru odločilno: V kazenskih stvareh število sodeb vsled glavnih razprav in vzklicev, od okrajnih sodišč poslanih, v civilnih stvareh pa število kontradiktornih sodeb, prizivov in rekurzov.

Po tem merilu sta imela največ poslovanja: v kazenskih stvareh l. 1907 okrožno sodišče v Splitu v Dalmaciji, namreč

1944 primerov, v civilnih stvareh l. 1908 okrožno sodišče v Litomericah na Češkem, namreč 777 primerov. V Splitu je bilo v rečenih letih obojnih primerov 2694, to je več kakor po omenjenih kronovinah pri vsakem deželnem sodišču, razun na Dunaju, v Pragi, v Brnu in Gradcu; toda v Splitu je ustanovljenih le dvoje mest višjih svetnikov poleg 10 navadnih svetnikov, in predsednik je tudi le v VI. činovnem redu, kar oboje je po vseh deželnih sodiščih čisto drugače, namreč bolje za sodno osobje.

Pa tudi naša manjša okrožna sodišča se smejo glede poslovne količine kosati z marsikaterim deželnim sodiščem. V slovenskih, oziroma mešanih krajih, v katerih je večina Slovencev, ste najmanjši okrožni sodišči v Gorici, ki je imelo v rečenih letih omenjenih obojnih poslovanj 1095, in v Rudolfovem, ki jih je imelo 1218. Ker je pa bilo ustanovljenih v Gorici doslej 8 svetniških mest, v Rudolfovem pa samo 7, zato recimo, da je poslednje radi tega bilo manjše. Vendar je tudi to okrožno sodišče po skupnem številu zgoraj omenjenih uradnih poslov večje, kakor deželni sodišči v Lincu in v Opavi, ki imata razun predsednika v V. redu prvo 3, drugo 4 svetnike v VI. redu in oboji po vrhu še po 7 navadnih svetnikov; deželno sodišče predarlsko (Feldkirch) nima seve niti polovico toliko poslovanj, kakor to okrožno sodišče, pa je imelo eno samo svetniško moč manj. Okrožno sodišče v Rudolfovem je po istem poslovanju pa tudi večje kot nastopna okrožna sodišča, ki imajo ustanovljeno mesto predsednika v V. redu: Dunajsko Novo mesto, Trident, Kraljevi Hradec, Kutna Hora in Liberice ter skoro enako kot St. Pölten, ki ima predsednikom tudi dvornega svetnika.

Med cislitvanskimi (razun Gališke) 40 okrožnimi sodišči je okrožno sodišče v Rudolfovem, kar se tiče količine poslovanj, na 20. mestu. Razun tega, da imajo nekatera manjša okrožna sodišča dvorne svetnike za predsednike, kakor smo pokazali zgoraj, imajo ustanovljenih tudi po več svetniških mest, kakršna imajo večja sodišča na jugu, med njimi tudi Rudolfovo.

Po najnovejših izkazih imajo manjša okrožna sodišča, kakor je v Rudolfovem, ustanovljenih več svetniških mest, nego to in sicer:

okrožno sodišče	nadsvetnikov,	svetnikov,	skupno
Trident	3	8	11
Budejevice	2	7	9
Češka Lipa	2	6	8
Kraljevi Hradec	4	10	14
Kutna Hora	3	8	11
Liberice	5	8	13
Mlada Boleslava	2	7	9
Tabor	2	8	10
Znojmo	2	7	9
Rudolfovo	2	6	8

Med manjšimi okrožnimi sodišči je Dubrovnik, ki ima samo enega nadsvetnika in 3 svetnike, toda po poslovanju enaki, oziroma manjši so, pa imajo več svetnikov;

Roveret	2	nadsvetnika,	5	svetnikov
Češka Lipa	2	«	6	»
Mlada Boleslava	2	»	7	»

Kaj naj še rečemo pri velikih okrožnih sodiščih, kakor prej omenjeni Split, ki ima ustanovljenih poleg 13 svetniških mest samo 2 nadsvetniški, ali Rovinj poleg 8 svetniških samo eno nadsvetniško mesto! Vidimo torej, da imajo dokaj velika okrožna sodišča na jugu Cislitve neprimerno malo svetniških in še manj nadsvetniških mest. Pripomnimo, da v to število nismo dejali predsednikov okrožnih sodišč, dasi so navadno samo v VI. redu, kakor nadsvetniki, ker navadno ne posegajo v razsodno poslovanje, temveč imajo le upravne posle za dotično okrožno sodišče in za njemu podrejena okrajna sodišča.

Dalje pristavljamo, da nismo ločili, po koliko svetnikov, oziroma nadsvetnikov od okrožnih sodišč je prideljenih okrajnim sodiščem na istem kraju, ker nam to razmerje za izvenslovenske kraje ni znano; toda navadno je, da je pri vseh dotičnih okrajnih sodiščih vodja le svetnik ali nadsvetnik, drugi konceptni uradniki pa so ali okrajni ali navadni sodniki. Dotični odpad višjih sodnikov je torej pri vseh okrožnih sodiščih enak, torej ga ni vpoštevati pri sklepih, ki jih lahko napravimo iz zgoraj podanih števil.

Poudarjati pa moramo, da je razmerje svetnikov in nadsvetnikov pri zgoraj nevedenih in pa pri vseh okrožnih sodiščih

med Nemci dejstveno le še boljše na korist nadsvetnikov, ker je mnogo svetnikov (ad personam) več v tem činovnem redu, kakor je ustanovljenih dotičnih mest. To je pač umljivo v deželah, kjer se inteligenca dveh razvitih narodov poteguje za korist njima pripadajočih sodnikov. Čehi ne dopuščajo, da bi nemški sodniki prehajali češke sodnike; vlada mora torej vse po činu starejše češke sodnike pomakniti v višji čin, kadar hoče v isti višji red pomakniti kakega do tedaj mlajšega nemškega sodnika.

Pri nas pa je navadno narobe; pri nas se namreč ne zasede niti toliko višjih mest, kolikor je ustanovljenih pri posameznih okrožnih sodiščih, kar pokažemo v tem sestavku še kasneje.

Ponovimo prej navedene okolnosti in podprimo jih z znanimi številkami.

V letu 1907 oziroma 1908 je imelo 40 izven Galicije ležečih okrožnih sodišč vseh prej omenjenih večjih poslovanj 53.098. Pri istih okrožnih sodiščih je bilo l. 1910 ustanovljenih 398 svetniških in nadsvetniških mest. Ako bi navedena večja poslovanja rešilo onih 398 višjih sodnikov, imeli bi posamezni na leto in povprek okroglo 133 poslovanj.

V resnici pa je razmerje naslednje:

pri 3 okrožnih sodiščih na Tirolskem je 2997 kosov rešilo 29 višjih sodnikov, vsak 103;

pri 14 okrožnih sodiščih na Češkem je 18.352 kosov rešilo 177 višjih sodnikov, torej vsak 103;

pri 6 okrožnih sodiščih na Moravskem je 10.309 kosov rešilo 71 višjih sodnikov, torej vsak 145;

pri 7 okrožnih sodiščih pod viš. sod. na Dunaju je 6994 kosov rešilo 46 višjih sodnikov, torej vsak 152;

pri 4 okrožnih sodiščih pod viš. sod. v Gradcu je 5060 kosov rešilo 34 višjih sodnikov, torej vsak 175;

pri 2 okrožnih sodiščih pod viš. sod. v Trstu je 3191 kosov rešilo 17 višjih sodnikov, torej vsak 187;

pri 4 okrožnih sodiščih pod viš. sod. v Zadru je 5304 kosov rešilo 24 višjih sodnikov, torej vsak 221.

S tem predočenjem seveda ni neovržno dokazano, da delajo svetniki na jugu dvakrat toliko, kakor v Tirolih ali v Čehih, kajti dotične posle na jugu morajo morda opravljati deloma tudi

nižji sodniki, ampak s temi dejstvi je dokazano, da se isto delo plačuje sodnikom na severu nerazmerno bolje, kakor onim na jugu in, da država gotovo ne izrablja njih moči povsodi enako.

Povprečno 133 poslovanj ima na jugu samo vsak svetnik, oziroma nadsvetnik le v Ljubljani. Tu je bilo opisanih poslovanj v letih 1907, oziroma 1908 skupno 1851, po sedanji ustanovitvi 5 višjih in 9 navadnih svetnikov, bi bilo torej vsakemu rešiti okroglo 132 uradnih poslovanj.

Čisto drugače se kaže količina poslovanj pri okrožnih sodiščih graškega okrožja. Poslovna razdelba pri teh za to leto nam je znana. Vsled te posluje pri zbornih sodiščih Ljubno in Maribor po 8, pri zbornem sodišču Celje pa po 7 višjih in navadnih svetnikov, pri zbornem sodišču Rudolfovo samo 7 svetnikov. Toda prva tri okrožna sodišča imajo prideljene po tri sodnike, oziroma okrožne sodnike, ki niso le preiskovalni sodniki, ampak od teh sodelujeta v kazenskih senatih vedno po dva ali vsaj eden. Vsled tega sta pri teh treh sodiščih po dva kazenska senata in imajo dotični predsedniki, ki so navadno višji svetniki, vsled tega manj poslovanja. Okrožno sodišče v Rudolfovem nima te udobnosti, temveč sede, kadar je namreč gremij popoln, vedno v kazenskem senatu isti štirje, v civilnem pa isti trije svetniki, kajti edini navaden sodnik vodi preiskave. To poslovanje kaže razpredelnica:

Celje. Večjih poslovanj kazenskih 1333, civilnih 362, skup 1695, sodnikov 9, za vsacega 188 poslov.

Ljubno. Večjih poslovanj kazenskih 999, civilnih 412, skup 1411, sodnikov 9, za vsacega 156 poslov.

Maribor. Večjih poslovanj kazenskih 1199, civilnih 337, skup 1536, sodnikov 10, za vsacega 153 poslov.

Rudolfovo. Večjih poslovanj kazenskih 910, civilnih 308, skup 1208, sodnikov 7, za vsacega 174 poslov.

Videti je torej, da so vsa 4 okrožna sodišča zaposlena preko povprečnega merila, južnejša pa bolj, kolikor so bližje Gradcu. Iz dotičnih poslovnih načrtov in konkretnih statusov pa tudi razvidimo, da se v enaki meri štedi celo s pridelitvijo avskultantov in pisarniškega osebja. Predsedniki so odgovorni za brzo in točno poslovanje in njim se pripisuje vsaka tozadevna krivda, ki jo je pa zakrivila pravzaprav le justična uprava. Malo-

številni avskultanti imajo črez glavo sodnih pisarij, ne uglabljajo se v pravniško jedro in — nenaklonjeni komisarji jih mečejo pri izpitih, a »sodna uprava« odklanja vstop potrebnih mladih pravnikov v državno službo. Vsled takih razmer je poslovanje sodnikov prav pri takih zbornih sodiščih mnogo težavneje, kakor sicer in najtežavneje je v naši domovini, ko treba imeti po dvoje in troje jezikov popolnoma v oblasti, da se vestno izvršuje svojo službo. Sodniki v takih krajih naj bi imeli večjo gmotno podporo in večje priznanje, kakor drugodi, kjer nimajo toliko posla in skrbi. V resnici pa je, kakor smo pokazali, ravno narobe.

Preteklo leto so se ustanovila mesta višjih svetnikov pri okrožnih sodiščih tako, da so pri zgoraj navedenih prvih dveh sodiščih po 3 višji svetniki, v Ljubnem in Rudolfovem sta le dva in v Gorici je celo samo eden. Obseg vseh teh okrožnih sodišč pa je, kakor smo pokazali, v splošnem enak in imajo vsaj svetniki pri vseh enako težavna in obsežna poslovanja, moralo bi jih biti torej pri vseh tudi enako število v višjem redu. Toda, kakor se je že pisalo drugodi, sta v Rudolfovem celo dva sistemizovana višja svetnika le na — papirju. Nova višja mesta so se ustanovila pri vseh okrožnih sodiščih meseca maja pret. leta, a ista mesta v Celju, Mariboru in Ljubnem so se zasedla že koncem l. 1909, menda ne slučajno — ad personam. Večina teh poprej povišanih svetnikov pa je bila po službenih letih in po činu mlajša, kakor so n. pr. oni v Rudolfovem, katerim se je baje sredi preteklega leta javilo, da se ustanovljena mesta sedaj ne morejo zasesti, ker — je bilo prej imenovanih že več višjih svetnikov »ad personam«, seveda pri drugih sodiščih! Na mestu bi pač bilo, da se **pravosodni** minister vpraša, je li taka tolažba vredna pravosodne uprave, in kedaj se zasedejo ustanovljena mesta, ker je med tem že odpadlo nekaj osebnih višjih svetnikov, in imenovali so se zopet novi, pa na istem mestu, n. pr. v Celovcu, a v Rudolfovem, kjer je ista draginja pa najmanjša aktivitetna doklada, tam — ni mesta zanje. Mislimo, da je edino pravo, če se sodniki povsodi plačujejo enako; ako pa niso za rabo, naj se zakonito prisilijo, da stopijo v pokoj.

Zapostavljanj, kakršna smo dokazali, ne more opravičiti nihče.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ako se toži na razdelitev skupnosti, morajo se vsi deležniki udeležiti pravde na eni ali drugi strani, ker le tedaj more postati sodba pravomočna proti vsem deležnikom (§ 830 o. d. z.). — Legitimacijo je uradoma upoštevati, ker je del tožbene podlage in zahteve. — Uporaba §-a 14 c. pr. r.

C. kr. okr. sodišče v Gornjem gradu je v pravdi Antona A in 10 sotožnikov proti Jakobu in Jeri Z. ter Matiji H. v Potoku radi privoljenja v razdelitev s sodbo 69/7-6 razsodilo:

Toženci Jakob in Jera Z. ter Matija H. morajo privoliti, da se vsled odločbe c. kr. namestništva v Gradcu z dne 27. januarja 1888 št. 149 tam navedenim 19 posestnikom pripadajoče zemljišče vl. št. 144 d. o. Pustopolje v naravi razdeli v zmislu pogodbe od 20. aprila 1895 tako, da dobijo. 1. A. P. 4/65; 2. M. B. 3/65; 3. Jakob in Jera Z. 7/130; . . . . 8. Matija H. 2/65; . . . . 19. Fr. C. 3/65 in da pride 20. za ceste in riže v slučaju delitve v naravi 3/130; toženci morajo nerazdelno povrniti tožnikom pravdne stroške, vse to v 14 dneh pod izvršbo.

Iz dejanskega stanu.

Po odločbi c. kr. štajerskega namestništva iz l. 1888 je dobilo 19 posestnikov v Potoku namesto pašnih in drugih pravic, katere so vživali na gornjegrajskem škofovskem posestvu, v last parcele št. 720 itd. d. o. Pustopolje. Na podlagi tega se je s tusodnim sklepom od 22. decembra 1901 št. 651/1 dovolil in izvršil brezbremski odpis parcel št. 720 itd. od vl. št. 1544 deželne knjige ter vpis na novo vlogo št. 144 d. o. Pustopolje, kjer se je vknjižila lastninska pravica za vsakokratne lastnike 19 zemljišč po deležih 1/32 ali 2/32 in 3/32. Istočasno se je pri domačijah tozadevnih posestnikov zaznamovalo, da spadajo njim deleži zemljišča pod vl. št. 144 d. o. Pustopolje.

Predno se je vse to v zemljiški knjigi izvršilo, sklenili so upravičenci med seboj posebno pogodbo od 20. aprila 1895, v kateri so deleže medsebojno drugače razdelili. Obenem so prosili,

da se naj po teh na novo in medsebojno ustanovljenih deležih vknjiži lastninska pravica za vsakega posameznega upravičenca. To se pa ni zgodilo, najbrže zaradi tega ne, ker pogodba ni bila legalizirana.

Pri tej medsebojni razdelitvi dobili so nekateri upravičenci nekoliko manje, a za to so se njih deleži z denarnim doplačilom izjednačili.

O priliki imenovane pogodbe so se upravičenci med seboj dogovorili, da zaradi vednih preprirov in sitnosti pri skupnem hasnovanju razdele skupno last tudi v naravi po isti meri.

Toženci so sicer tudi zadovoljni, da se delitev v naravi izvrši ter posameznim posestnikom odkážejo njih deleži, vendar pa nočejo sedaj ničesar vedeti o pogodbi z dne 20. aprila 1895.

Za dejansko delitev je že vse pripravljeno; posebno je na skupno prošnjo vseh upravičencev c. kr. namestništvo v Gradcu dovolilo delitev gozdne parcele št. 948/12 pod pogoji, ki so v dotičnem sklepu navedeni. Treba je samo še, da pride geometer ter zemljo po dogovorjenih deležih razmeri, da se zemljiška knjiga uredi.

Ker so vsi soposestniki razun tožencev zadovoljni, da se razdeli svet v zmislu pogodbe od 20. aprila 1895, toženci se pa na opetovane opomine nočejo udati, zahtevajo tožniki rzsodbo, kakor zgoraj.

Tožena zakonca Z. trdita, da sta pogodbo od 20. aprila 1895 podpisala oziroma podkrižala le pod pogojem, ako se v njej določena delitev še tekom enega leta dovoli in izvrši. Jera Z. je sicer tudi še podpisala prošnjo na namestništvo za dovoljenje dejanske delitve, toda ne vede, kaj da podpiše. Njen mož Jakob Z. te prošnje ni podpisal.

Toženi Matija H. sploh zanika, da bi bil pogodbo od 20. apr. 1895 podpisal ali podkrižal, ravno tako ne ve ničesar o prošnji.

Sicer priznajo vsi toženci, da so sprejeli nekatere denarne zneske za odškodnino, ker so bili prvotno v odločbi c. kr. namestništva določeni deleži njim pozneje nekoliko zmanjšani, in sicer sta prejela zakonca Z. 11 K 60 h, Matija H. pa 10 K 48 h. V delitev po zmislu pogodbe nočejo privoliti, ker se oblastveno dovoljenje v enem letu ni doseglo in se tedaj delitev v naravi v tej dobi ni izvršila. Sklicujé se na sedanjo tabularno posest,

ki se je v zemljiški knjigi dovršila temeljem sodnega sklepa od 22. decembra 1901 št. 651/1, predlagajo toženci, da se tožbena zahteva zavrne.

Predložile so se vse dotične listine in zaslišale so se priče, navedene od obeh strank o pogodbi in onem pogoju, na katerega se sklicujeta toženca Z.

V tožbi glede pogodbe navedene priče so potrdile, da se je pogodba glede spremembe deležev sklenila in da se od nikogar ni pri podpisu zahtevalo, da bi pogodba le veljala pod pogojem, ki ga navajata prvoimenovana 2 toženca.

Anton H. in Josip T. potrdila sta, da je tudi tretji toženec k tej pogodbi pristopil oziroma bil navzoč, in tudi Florijan P. potrdil je, da je tretji toženec večkrat o tej pogodbi proti njemu govoril in pristavil, da je on s to pogodbo zadovoljen.

Na pogodbi od 20. aprila 1895 so podpis Jere Z. in križa Jakoba Z. in Matije H. ter so na koncu izvirne listine po občinskem uradu poverjeni podpisi in križi.

Ravno tako se nahajajo na pobotnici podpis Jere Z. in oba križa Jakoba Z. ter Matije H.

Predlog na zaslihanje strank se je zavrnil.

Razlogi.

Tožniki izvajajo svojo tožbeno zahtevo iz medsebojno pogodbe (§ 864 o. d. z.). Da se je pogodba od 20. aprila 1895 zares sklenila, da so toženci bili z dotičnim dogovorom zadovoljni in tudi denarno odškodnino prejeli, je dokazano po lastnem priznanju, izjavah zaslišanih prič in po prebranih listinah.

Aktivna legitimacija ni oporekana in smejo tedaj tožniki zahtevati izpolnitev pogodbe; enostranski odstop od pogodbe ni dopusten. Da bi veljala pogodba eno samo leto, ni po nobeni priči izkazano.

Na pridobitev lastninske pravice temeljem sklepa tukajšnjega tabularnega sodišča od 22. decembra 1901 št. 651/1 se toženci napram tožnikom ne morejo sklicevati, ker ni moči smatrati, da je njih tabularna posest pridobljena v dobri veri.

Iz veljavno sklenjene pogodbe od 20. decembra 1895 izvira za tožnike kakor tudi za tožence dolžnost, da privolijo v fizično

delitev skupnega zemljišča po onih deležih, kakor so se določili v tej pogodbi.

Toženci so se neupravičeno branili izpolniti pogodbo, dasi so tožniki svoje zaveze bili že poprej izpolnili, posebno ker so plačali dogovorjeno denarno doplačilo, ki so si ga nekateri sosesestniki izgovorili, med njimi tudi vsi trije toženci. Oni so torej tudi odgovorni za vse stroške (§ 41 c. pr. r.) ter je bilo potemtakem tožbeni zahtevi vsestransko ugoditi.

C. kr. okrožno prizivno sodišče v Celju je z odločbo 31. decembra 1907 Bc I 95/7 prizivu tožencev Jakoba in Jere Z. ugodilo in zahtevo tožnikov odbilo cum expensis.

Razlogi.

Glede veljavnosti pogodbe se strinja prizivno sodišče povsem z naziranjem prvega sodnika. Isto velja glede pridobitve tabularne posesti v slabi veri. Pogodba je bila že veljavno sklenjena; takrat sta toženca v spremembo tabularne posesti privolila ter se torej ne moreta pozneje sklicevati na to tabularno posest.

Vendar je pravna presoja bila pomotna.

Tožniki zahtevajo, da se naj skupno zemljišče razdeli med 19 sosesestnikov, kakor je to v pogodbi od 20. 4. 1895 določeno.

To tožbo vložilo je 12 udeležencev proti trem nasprotujočim tožencem, dočim 4 udeleženci niso navedeni niti kot tožniki, niti kot toženci.

Po § 830 o. d. z. sme vsak udeleženec zahtevati razdružitev. Vprašanje je, koga je tožiti. Pravno razmerje zahteva, da tožbo na delitev vložijo tisti, ki zahtevajo razdružitev, proti **vsem** drugim udeležencem, tako da vsi predstavljajo vso skupnost. Nikakor niso posamezni udeleženci v posebnem pravnem razmerju, ki bi se smelo razveljaviti za-se, marveč med vsemi udeleženci skupnosti obstoji samo **eno** pravno razmerje, ki se da potemtakem tudi samo enotno pretresati in razveljaviti. To mora veljati tudi tedaj, kadar bi bili v pravdi nenastopivši udeleženci z delitvijo zadovoljni, kajti v pravdi, v kateri nekateri solastniki ne nastopijo, se ne more glede njih pravnoveljavno ugotoviti, da soglašajo s predlagano razdelitvijo in za to ni moči razsoditi, da se skupnost po svoji celoti razruši. Pripetilo bi se lahko pozneje, da bi se

morala pravda tudi proti drugim solastnikom zaradi razdružitve začeti in bi bila na ta način nemožna po naravi pravnega razmerja neobhodno potrebna enotna rešitev tega vprašanja.

Razvidno je torej, da manjka tožencem zakonite legitimacije za to tožbo; tožbo bi bilo spričo tega, da drugi udeleženci niso nastopili kot tožniki, vložiti proti vsem drugim solastnikom.

Zaradi tega je bilo sodbo okrajnega sodišča spremeniti in tožbeno zahtevo odbiti, to ne le proti prizivnikoma, marveč tudi proti tretjemu tožencu.

Kakor je namreč zgoraj razloženo, je ta pravna stvar enotna in se ne da deliti v posebne pravde med posameznimi solastniki. Sodba se mora raztezati na vse solastnike in mora zadobiti pravno moč glede vseh, kar bi ne bilo možno, ako bi se glede posameznih solastnikov različno sodilo. Upoštevati je tukaj pravilo §-a 14 c. p. r. ter smatrati, da je priziv veljaven tudi za tretjega toženca.

C. kr. najvišje sodišče z odločbo 6/5 1908 Rv VI 110/8 reviziji tožnikov ni ugodilo.

Razlogi.

Tožniki trdijo, da njih tožba ni bila tožba na delitev, marveč tožba na ugotovitev, da je pogodba od 20. 4. 1895 nasproti tožencem veljavna. Vendar se pa v tožbi zahteva fizična delitev po onem razmerju, ki je bilo določeno v pogodbi od 20. aprila 1895. Potemtakem se pač zahteva delitev, dasi se v prvi vrsti zahteva ugotovitev veljavnosti dotične pogodbe.

Zaradi skupnosti med solastniki je delitev izključena, ako se **vsem** deležnikom ne priznavajo pravice, oziroma nalagajo dolžnosti. Ako se naj skupnost razveljavi, se morajo **vsi** solastniki udeležiti pravde na eni ali drugi strani, ker le tedaj more postati sodba pravnomočna proti **vsem** udeležnikom. Prizivna sodba je torej upravičena in sicer tudi glede toženca Matije H., dasi se ta ni pritožil. Izjava od 31. maja 1907, ki so jo podpisali v pravdi nenastopivši solastniki, češ da dovolijo delitev po pogodbi od 20. 4. 1895, je torej brez pomena, sicer pa se ta izjava dosedaj ni navedla in jo je smatrati za novost.

Ako revizija meni, da prizivno sodišče ni bilo upravičeno uradoma se ozirati na legitimacijo, treba je upoštevati, da legiti-

macija je tudi del tožbene podlage in zahteve in da treba, ako se trdi v prizivu napačna pravna presoja stvari, tudi brez posebnega dotičnega predloga presojati subsumcijo dejanskih okolnosti pod materialno pravo.

Reviziji torej ni bilo moči ugoditi.

b) K uporabi §-ov 448–453 in 501 c. pr. r. (malotno postopanje), kadar gre za protiterjatve v malotnih zneskih. Kompenzacijski ugovor nima učinka tožbe (§§ 236, 232, 259, 391 in 411 c. pr. r.).

Neža J. toži Josipa D. na plačilo 384 K 33 h z obrestmi; od tega je 324 K ostanek svote, ki jo je toženec inkasiral za tožnico, ostalih 60 K pa kupnina za razne stvari. Oba zahtevka nimata nikakega medsebojnega stika. Napram prvemu ugovarja toženec »compensando« razne protiterjatve v malotnih zneskih do 100 K, napram drugemu pa obračun, glasom katerega je znašal njegov dolg samo 15 K 60 h. Vsi »compensando« ugovarjani zahtevki so po trditvah toženca izhajali iz pooblastilnega razmerja. — Tožnica ugovarja »recompensando« deloma malotne, deloma nemalotne zahtevke.

Prvo sodišče je ugodilo tožbenemu zahtevku v celoti na plačilo 384 K 33 h s p. in izreklo, da kompenzacijske terjatve ne obstojajo.

Prizivno sodišče je priziv zavrnilo, sklicujé se na § 501 c. pr. r., češ, da se niso uveljavljali ničnostni razlogi §-a 177 št. 1—7 c. pr. r. glede onih tožbenih, kompenzacijskih in rekompensacijskih zahtevkov, glede katerih je merodajno malotno postopanje, ker ne gre za izdatke v okviru pooblastila, — da pa je priziv tudi stvarno neutemeljen glede ostalih zahtevkov.

C. kr. vrhovno sodišče je s sklepom z dne 6. oktobra 1910 Rv VI 396/10-1 zavrnilo revizijo glede obsodbe toženca v plačilo zneska 60 K s p., v ostalem pa je razveljavilo izpodbijano sodbo iz razlogov:

Brez dvoma ni revizijskega razloga §-a 503 št. 3 c. pr. r. Če stoji prizivno sodišče na stališču, da je uporabljati glede uveljavljenih zahtevkov do 100 K predpise malotnega postopanja, vsebuje ta izrek pravno vprašanje, nikakor pa ne de-

janske premise v zmislu §-a 503 št. 3 c. pr. r. Pravno stališče pa je v zakonu docela utemeljeno in se sodbi raz to stališče neopravičeno očita, da je pravnopomotna, ker veljajo v zmislu §-a 448 c. pr. r. za zahtevke pod 100 K posebna določila malotnega postopanja, in skupno obravnavanje zahtevkov, ki spadajo pod § 448 c. pr. r., z drugimi stvarmi, ki spadajo pred okrajno sodišče, ne ovira vporabiti predpisov malotnega postopanja v prizivnem postopanju, ker malotno postopanje v primeri z okrajnosodnim postopanjem ni poseben način postopanja.

Temeljem tega je bilo opravičeno, zavrniti priziv glede zahtevka 60 K in v tej točki revizija ni opravičena.

Če uveljavlja revizija, da ne obstoji več zahtevkov po 60 K kot samostojna terjatev, ker sta se strnila oba zahtevka v skupno svoto, je to očitvidno pravnopomotno, kajti strnitev posameznih zahtevkov v skupno svoto ni nič drugega, nego računski poskus, ki ga ravno ni vpoštevati in ki ne jemlje pojedinim zahtevkom njih individualitete.

Pomoten je pa nazor prizivnega sodišča, da velja utesnitev pravice do priziva po §-u 501 c. pr. r. tudi za kompenzacijske in oziroma za rekompensacijske zahtevke. Tu je prezrlo prizivno sodišče, da je vporabiti predpise malotnega postopanja po §-u 448 c. pr. r. le tedaj, kadar se uveljavljajo zahtevki, ne presegajoči svote 100 K s tožbo, da pa je kompenzacijski ugovor pač le samo ugovor in nima učinka tožbe, kar izhaja iz §-ov 236, 232, 259, 391 in 411 c. pr. r.

Z ozirom na to je pravno pomotno, če je prizivno sodišče odklonilo stvarno razsojo kompenzacijskih točk *b, c, d, e, f, g, k* in rekompensacijskih terjatev. Vsled tega priziv ni rešen in je bilo stvar vrniti prizivnemu sodišču.

Toda tudi glede kompenzacijskih točk, o katerih se je obravnavalo meritorno, je bilo sodbo razveljaviti in stvar vrniti prizivnemu sodišču, ker so glede teh zahtevkov dejanske navedbe strank tako pomanjkljive in deloma nejasne, da onemogočujejo popolnoma natančno razmotranje in temeljito presojo stvari, in ker so, kakor revizija to opravičeno podarja, pomanjk-

ljivosti postopanja le posledica tega, da se ni dalo strankam navodil po predpisu §-a 432 c. pr. r.

Dasi se razlogi razveljavljenja ne tičejo neposredno zahtevka 324 K 32 h, uveljavljanega iz obračuna, je bilo vendar sodbo razveljaviti tudi v tem izreku, ker je isti v pravnem stiku s kompenzacijskimi zahtevki, a v tem slučaju je o zahtevku, odločati istočasno (argum. § 390 in 391 odst. 3 c. pr. r.).

Pravni stik tožbenega zahtevka s kompenzacijskimi terjatvami je podan brez dvoma, če in kolikor izvirajo zahtevki iz tega, da je toženec izvršil dano mu pooblastilo. Ne more se pritrditi nazoru, da spadajo le v slučajih, navedenih v sodbi, toženčevi pravni posli v okvir pooblastila, tudi če se vzame pri razsoji za podlago vsebina pooblastila, ugotovljena od prizivnega sodišča. Po zmislu in namenu pooblastila ima delokrog, naložen tožencu, mnogo širšo podlago, da izvirajo v nji brez izjeme skoro vsi posli, kateri prihajajo predmetno v poštev.

V zmislu teh izvajanj je bilo izpodbijano sodbo vzdržati glede zahtevka 60 K, priznanega tožnici, v ostalem delu in zajedno v izreku o pravnih stroških, odvisnih od končnega izida pa razveljaviti. Ž.

c) Za odložitev izvršbe „pendente revisione“ je treba vseh istih predpogojev §-a 44 izvrš. r., kakor za odložitev izvršbe iz pravomočnega izvršilnega naslova; zlasti ne zadostuje sodna položba izterjevane gotovine.

Vsled zavrnenega tožbenega zahtevka je bila tožnica A obsojena na plačilo stroškov 999 K 89 h (razsodba c. kr. okr. sodišča v Ljubljani od 16. februarja 1910 C P/II 466/9), kateri znesek je prizivno sodišče v Ljubljani z razsodbo 30. aprila 1910 Bc III 58/10-4 znižalo na 957 K 29 h, — obenem pa naložilo tožnici prizivnih stroškov 49 K, tako da je bilo skupaj 1006 K 29 h stroškov.

Na predlog toženca je okr. sodišče dovolilo »pendente revisione« izvršbo z rubežem in hrambo tožničnih premičnin, odmerilo nadaljne stroške na 18 K in naprosilo za opravo izvršbe in osobito za dovolitev prodaje c. kr. izvršilno sodišče na Dunaju.

Pred opravo te izvršbe in pred dovolitvijo prodaje je tožnica, odnosno zavezanka A pri okr. sodišču v Ljubljani založila dne 1. junija 1910 znesek 1006 K 29 h, se pozivala na slabo premoženjsko stanje zaht. upnika ter na nevarnost, da trpi veliko škodo za slučaj zmage v reviziji, in na plenarno odločbo 23. maja 1905 št. 343, G. U. št. 3067/42; predlagala je odložitev izvršbe. (Omeniti je, da je med tem tožnica odstopila svoje stroške z odstopnicama od 9. aprila [stroški I. stopnje] in od 13. maja 1910 [stroški II. stopnje] svojemu zastopniku drju. B, ki, cesijonar, vodi naprej izvršbo.)

Izvršilno sodišče na Dunaju je s sklepom 3. junija 1910 E III 3140/10-2 dovolilo odložbo zvršbe do pravomočne rešitve pravde na III. stopnji glede na vloženo revizijo in na izkazano sodno položbo.

Rekurzu drja. B je c. kr. deželno rekurzno sodišče na Dunaju s sklepom 13. junija 1910 R XIII 523/10-5 ugodilo in predlog za odložbo izvršbe zavrnilo.

Razlogi.

Ne glede na formalno pomanjkljivost odložbenega predloga je ta predlog tudi »in merito« neutemeljen. Odložba izvršbe na podlagi soglasnih razsodeb I. in II. instance sicer ni izključena po judikaturi vrhovnega sodišča, njena dovolitev pa je, kakor v vseh drugih slučajih, tudi tukaj zavisna od predpogojev §-a 44 izvrš. r. Po tej zakonovi določbi je nedopustna, če je moči izvršbo začeti in nadaljevati, ne da bi onemu, ki predlaga odložbo, nastala nevarnost nepopravljive ali težko povračljive škode.

O taki nevarnosti pa v le-tem slučaju ne more biti govora in sicer tem manj, ker gre za sedaj samo za opravo ru-beža, ki ne more povzročiti nepovračljive ali težko povračljive škode.

Pa tudi za nadaljevanje izvršbenega postopanja ni uvideti v zakonu zahtevane nevarnosti, ker nedostaje za to nobenega razloga, in niti zavezanka ni zatrjevala take nevarnosti. Zato je bilo rekurzu ugoditi in nasprotniku naložiti rekurzne stroške.

Revizijskemu rekurzu c. kr. vrhovno sodišče ni ugodilo, pozivajoč se na pravilno utemeljitev rekurznega sodišča. (Odl. 20. julija 1910 R I 470/10.)

Vsled te rešitve se je izvršba nadaljevala in naposled določila prodaja na 10. avgusta 1910. Zavezanka je sedaj predlagala odložitev prodaje, češ, da je ona za nasprotnika vse stroške sodno založila, njej samej pa preti nevarnost nepovračljive škode ker je prvotni zaht. upnik umrl, o njegovi zapuščini pa se je ukrenil konkurz; tega da ne predružači dejstvo, da si je dal stroške zaht. upnika odstopiti njegov zastopnik, ki je seveda ravnal »bona fide«, ker je plačilna nezmožnost zaht. upnika bila že pred njegovo smrtjo, odnosno dolgo pred otvoritvijo konkurza, in ker odstopojemnik ne da izjave, ali jamči za vsako škodo, ako se ugodí reviziji zavezanke.

C. kr. izvršilno sodišče na Dunaju je s sklepom 3. avgusta 1910 E III 3140/10-15 zavrnilo odložbo, vendar pa preklicalo prodajni narok do pravomočne rešitve v tej zadevi.

C. kr. deželno, rekuržno sodišče je s sklepom 16. septembra 1910 R^o XIII 797/10 in 808/10-9 ugodilo rekurzu zaht. upnika, razveljavilo sklep I. sodišča glede odstavitve prodajnega naroka in naročilo takojšnjo odreditev novega prodajnega naroka — a zavrnilo rekurz zavezanke zoper zavrnitev odložbe iz razlogov:

Izpodbijani preklic prodajnega naroka nima v zakonu nikake utemeljitve. Nedostaje predpogojev niti po §-u 42 izvrš. r., niti predpogojev oviranja izvršbe po določbi §-a 524 c. pr. r., ki je posredovanjem §-a 78 izvrš. r. veljavna tudi za izvršbeno postopanje, zlasti pa se tudi ni predlagala navedena odredba. Zavrnitev zavezankine pritožbe temelji na stvarnih in zakonitih razlogih prvega sodnika, katerih izvajanje rekurza ni omajalo.

Dr. F. M.

Kazensko pravo.

Po odst. 3 §-a 46 k. pr. r. se domneva, da je zasebni obtožitelj odstopil od pregona, ako pri glavni razpravi ni stavil končnih predlogov. Proti ti domnevi ni niti nasprotnega dokaza niti obnove kazenskega postopanja (§ 352, odst. 3. k. pr. r.). Tem manj se zasebnemu obtožitelju more dovoliti nadaljevanje postopanja po zmislu §-a 352 št. 2 k. pr. r.

Kasacijsko sodišče je z odločbo 10. januarja 1911, Kr VI 6/II spoznalo za pravo:

S sodbo okrajnega sodišča v T. od 24. septembra 1910, U 223/10 in sodbo c. kr. okrožnega, vzklicnega sodišča za kazenske prestopke v R. od 26. oktobra 1910, Bl III 325/10-13 se je kršil zakon; obe sodbi se razveljavljata, ker sta nični, obtoženec *A* se oprošča obtožbe zaradi prestopka po §-u 496 k. z., katero je *B* podal proti njemu ter rešuje od povračila pravnih stroškov.

Razlogi.

Dne 13. aprila 1909 sta zaprisežena cestar *C* in njegov pomočnik *B* v St. L. pri T. ob okrajni cesti izkopavala odvodni jarek. Pristopil je tamkajšnji župnik *A* in jima velel, da naj jarek zopet zasujeta, on ga ne pusti izkopati, ker je dotična zemlja župniška last. Cestar pa ni odjenjal od dela. Župnik ga je siloma prijel za levo ramo, skušal mu je iztrgati grebljico ter rekel: »Če ne nehata, grem po revolver in vaju bom ustrelil«. Na to sta *B* in *C* odšla.

C in *B* sta 15. aprila 1909 podala ta dogodek pri okrajnem sodišču v T. na zapisnik ter sta zahtevala, da se župnik *A* kaznuje zaradi razžaljenja časti.

O tem se je odredila glavna razprava na 5. maja 1909. Posamezni sodnik je po končanem dokazovanju pretrgal razpravo ter je po §-u 450 k. pr. r. poslal spis državnemu pravdnikstvu R. Le-to je po dopolnjenih poizvedbah v zmislu §-a 90 k. pr. r. proti *A* podalo obtožnico radi hudodelstva po §-u 81 k. z.

Okrožno sodišče v R. je s sodbo 31. julija 1909, Vr III 257/9-30 spoznalo *A* krivim v zmislu obtožbe ter ga obsodilo v štirinajstdnevno ječo.

A je napravil ničnostno pritožbo, na katero ga je kasacijsko sodišče po §-u 362 k. pr. r. oprostilo obtožbe z odločilom 26. julija 1910, Kr VI 174/10.¹⁾

Cestarja *B* in *C* sta potem 11. septembra 1910 pri okrajnem sodišču v T. predlagala nadaljevanje na njih kazensko ovadbo dne 15. aprila 1909 početega in pri glavni razpravi dne 5. maja 1909 pretrganega postopanja.

Po vnovič izvedeni glavni razpravi, pri kateri je samo cestar *C* umaknil svoj predlog na kaznovanje, je okrajno sodišče T.

¹⁾ Glej »Slov. Pravniki« l. 1910, stran 376.

24. septembra 1910, U 223/10/6 izreklo sodbo, s katero je bil *A* spoznan krivim prestopka po §-u 496 k. z. zakona, češ, da je 13. aprila 1909 v St. L. pred več ljudmi rekel proti *B*, ki je skupno s *C* izkopaval nek odvodni jarek: »Če ne nehata, grem po revolver in vaju bom ustrelil«, da jima je torej pred več ljudmi pretil z grdim ravnanjem. *A* je bil obsojen v denarno kazen 50 K, ali, ako bi se ona iztirjati ne dala, na 24 ur v zapor, in v povračilo pravnih troškov.

Vzklic, ki ga je obtoženec podal radi izreka o krivdi in kazni, ni imel uspeha. Okrožno in vzklicno sodišče R. je z odločbo 26. oktobra 1910, Bl 325/10-3 potrdilo prvosodno sodbo po vsem obsegu. Prisojena denarna kazen se je položila.

Obe ti nižjesodni sodbi pa sta nični iz razloga §-ov 281 št. 96 in 468 k. pr. r. Obe nižjesodni sodišči sta na način, ki krši zakon rešili vprašanje, ali so podane okolnosti, izključujoče pregon radi dejanja, zaradi katerega je *B* tožil (§§ 259 št. 3 in 447 k. pr. r.) Po odst. 3 §-a 46 k. pr. r. se domneva, da je zasebni obtožitelj opustil pregon, ako pri glavni razpravi ni stavil končnih predlogov. Proti ti domnevi ni niti nasprotnega dokaza, niti obnove kazenskega postopanja (§ 352, odstavek 3 k. pr. r.). Tem menj se zasebnemu obtožitelju more dovoliti nadaljevanje postopanja v zmislu §-a 352 št. 2 k. pr. r. Glavna razprava, ki je v tem odločilna, je bila dne 31. julija 1910 pred okrožnim in so-dečim sodiščem R. Predmet te glavne razprave in pa radi njega izrečene kazenske sodbe je bil prav dogodek, katerega sta kazensko prijavila *B* in *C*. V kazenski pravdi proti *A* opetovano za pričo zaslišani zasebni obtožitelj *B* pa pri glavni razpravi ni predlagal, da naj se obtoženec obsodi radi žaljenja na časti, ali vsaj, da naj se mu pridrži pravica pregona zaradi razžaljenja časti, ako bi se ne izrekel krivdorek v zmislu obtožbe, ki jo je podalo državno pravdnštvo. S tem pa so brezuvetno nastopile posledice odst. 3 §-a 46 k. pr. r. Teh ne more izpremeniti to, da *B* k dotični glavni razpravi ni bil povabljen kakor zasebni obtožitelj, temuč le kakor priča, niti to, da ga sodni dvor ni poučil o pravici, da kaj takega predlaga. *B* je pač vedel, da se bo glavna razprava o tistem dejanju, zaradi katerega je zasebno obtožbo podal tudi on; pri glavni razpravi je bil navzoč, imel je torej priložnost, da pazi svojih pravnih pravic; sodni dvor pa, ki je

obtoženca obsodil hudodelstva po §-u 81 k. z. ni imel povoda, da bi zasebnega obtožitelja poučeval zaradi kakega predlaganja.

Pridržek §-a 496 : »če se v tem ne pokaže huje kaznovano kaznjivo dejanje«, kakor se nahaja na več drugih mestih kazenskega zakona (n. pr. v §-ih 64, 76, 300, 302, 303, 305, 309, 311, 486 itd.), ki ga nižji sodišči povdarjata v podporo svojemu nasprotnemu mnenju, je le izvedba v §§-ih 34 in 267 k. z. ustanovljenega načela, po katerem se mora tedaj, kadar se prav isti kaznjivi dejanski stan da spraviti pod več določil kazenskega zakona, uporabiti tisto pravilo zakona, ki zahteva večjo kazen, in rečeni pridržek nima drugega pomena, kakor, da je javna psovanja in huda ravnanja kaznovati po §-u 496 k. z. samo takrat, kadar ne obsegajo strože kaznjivega dejanskega stanu. Za kazensko sodno obsodbo pa treba po §-ih 2, 255, 451 k. pr. r. vselej, da jo predlaga kak obtožitelj. Ker je v tem primeru le razžaljeni *B* imel pravico predlagati, da naj se *A* kaznuje radi prestopka po §-u 496 k. z., sodišče, ker takega predloga ni bilo in ko je odpal strože kaznjivi dejanski stan, na kateri je bila javna obtožba, ni smelo izreči obsodbe proti *A*.

Napačno je, kar trdijo nižji sodniki, da je v tem primeru poleg javne obtožbe v toku tudi zasebna obtožba in da le-ta še ni bila rešena.

Podan je en sam dejanski stan ; rešiti se je moralo edino vprašanje, je li v tem dejanskem stanu hudodelstvo po §-u 81 k. z. ali samo prestopok po §-u 496 k. z. Kasacijsko sodišče je s svojim odločilom rešilo prvoomenjeno vprašanje ; o drugem vprašanju se ne more več razmotravati, ker velja, da je upravičeni zasebni obtožitelj odstopil od pregona.

Vsled teh preudarkov se je na ničnostno pritožbo, podano od c. kr. generalne prokurature po §-u 33 k. pr. r., ugotovilo, da se je zakon kršil, ter razsodilo se je po določilih §-a 292 k. pr. r. kakor je zgoraj razvidno.

XXIV. redna glavna skupščina društva „Pravnika“.

I. Ob precejšnji udeležbi se je vršila letošnja glavna skupščina društva »Pravnika« dne 30. januarja zvečer v »Narodnem domu«. Otvorivši jo ob polu 9. uri, je predsednik g. dr. Majaron najprvo pozdravil navzočne društvenike, osobito mlajše tovariše, in pa zastopnika dnevnikov »Laib. Zeitung« ter »Slov. Naroda«. Ugotavljal je nadalje, da je društvo tudi v pretekli upravni dobi, v 22. letu svojega obstanka, ohranilo svojo življensko moč, in da vzlic neugodnim razmeram ni govora o pešanju »Pravnikov« misli ali o pešanju društvene delavnosti. Društvo ima po svojih starih in nanovo pristopajočih članih zasiguran obstoj, društvo je tudi v prošlem letu izpolnjevalo svoje redne naloge, pa tudi doseglo nekaj izrednih uspehov, osobito kar se tiče izdaje društvene zbirke zakonov. Veliko bolje bi seveda še bilo, ako bi se društveniki bolj živo zavedali svojih dolžnosti do društva in njegovega glasila, in ako bi tudi faktorji, ki so poklicani podpirati društvo zlasti pri izdajanju zbirke zakonov, storili pravočasno svojo dolžnost. — G. predsednik je nadalje poročal, da se je posrečilo pospešiti priprave za novo slovensko izdajo obč. drž. zakonika, ki je v poglavitem že urejena, ker se je na društveno prošnjo dovolil g. uredniku potrebni uradni dopust. G. predsednik zato predlaga društveno zahvalo prevzvišenima gospodoma justičnemu ministru in predsedniku višjega dež. sodišča v Gradcu, čemur skupščina pritrdi z živahnim odobravanjem.

II. Tajnik g. dr. Stojan je prečital naslednje poročilo:

Slavna glavna skupščina!

Na lanski glavni skupščini zvoljeni odbor se je poleg načelnika gosp. dr. Majarona konstituiral: namestnik načelnika g. sod. svetnik dr. Toplak, tajnik g. dr. Stojan, blagajnik g. dr. Švigelj, knjižničar g. okr. glavar Lapajne; redakcijski odsek: gg. okr. glavar Lapajne, dr. Mohorič in dr. Papež poleg načelnika in urednika g. drja. Majarona.

Tekom leta 1910 je društvu pristopilo 9 novih članov, odstopilo 7, tako da znaša prirastek 2. Društvo šteje sedaj 205 rednih članov in enega častnega člana. Društveno glasilo »Slovenski Pravnik« se je razpošiljalo v 417 izvodih. Naročnikov je imel 196 (dva več kakor lani).

List se razpošilja brezplačno: Akademiji slovenskih bogoslovcev v Celovcu, Društvu čeških odvetnikov, Češkemu muzeju v Pragi, Zgod. društvu v Mariboru, nadalje akademičnim društvom: »Adriji«, »Iliriji« in »Balkanu« v Trstu, »Sloveniji« in »Savi« na Dunaju, »Šumadiji« in »Danu« v Pragi, »Taboru« in »Triglavu« v Gradcu, Klubu slov. napr. akad. v Celju. V zameno se pošilja »Slovenski Pravniki« uredništvom listov: »Mjesečnika« v Zagrebu, »Hrvatskega djaka«, »Juridičskega pregleda«, »Občinske uprave« in češkega »Pravnika«. Poleg tega se pošilja še zastoj »Centralni knjižnici pravosodnega ministrstva na Dunaju«.

XXVI. letnik »Slovenskega Pravnika« v minolem letu ne zaostaja za prejšnjimi niti po obširnosti, niti po tehtnosti vsebine. Napredoval je osobito teoretičen del lista, ki obsega dokaj več razprav in člankov raznovrstne pravne vsebine; opaziti pa je nasprotno, da so hrvatski sodrudniki letos izostali, dasi je v novejšem času posebno oživel medsebojni stik (v pravniskem gibanju) med Slovenci in Hrvati.

Tudi preteklo leto je zbirka zakonov v slovenskem jeziku napredovala krepko. Okrajni glavar v p. g. Štefan Lapajne je uredil VII. zvezek »Osnovni državni zakoni«. Ta izdaja se je odboru zdela tako potrebna, da jo je založil na društvene stroške.

G. dr. Ed. Volčič je izdal VI. zvezek »Zakoni o nespornem sodstvu«, ki obsegajoč nad 700 strani, obdeluje rečeno stvarino tako točno in popolno, kakor ena ke zbirke velikih narodov. Isti član je priredil Dopolnilo k IV. zvezku (Civilnopravdni zakoni), to so zadnji predpisi in odločbe k temu zvezku, katerega je sicer samo še krog 200 odtisov. Te dve knjigi in pa l. 1908. izišli V. zvezek »Zakoni o javnih knjigah« so nas, vsaj kolikor se tiče formalnega prava, osamosvojili, da nam ni treba segati po enakih tujejezičnih zbirkah.

Razpečavanje te zbirke pa se vrši žalibog le počasi, dasi je odbor storil vse potrebno v ta namen. Odbor se je posebno obračal do justičnega ministrstva in do predsedstev višjih deželnih sodišč v Gradcu, v Trstu in Zadru, ter tudi do finančnih ravnateljstev. Ta oblastva so podrejenim uradom priporočala nabavo društvene zbirke, osobito novejših zvezkov. vendar uspeha posebnega ni bilo. Znano nam je, da n. pr. VI. zvezka nimajo niti vsi slovenski odvetniki, niti notarji, najmanj seve njih konceptno osobje. Isto velja o sodnih, še več pa o upravnih uradnikih, katerim bi ob uradovanju tudi te knjige hodile v prilogo.

Edino v teh knjigah pa leži samo tiskovnih in knjigovoznih stroškov nad 10.000 K. Gotovo je, da v bodoče takih stroškov ne morejo trpeti niti uredniki niti naše društvo, ako se v to ne pripravi potrebna glavnicca. Deželni odbor kranjski ne odgovori na našo prošnjo in ljubljanski magistrat terja nazaj zapadle obroke brezobrestnega posojila, katero nam je dala ljubljanska mestna občina v to svrhu; — čeprav imata oba zastopa naloženo več sto tisoč kron visokošolskega zaklada, katerih vsaj obresti bi bile dobro naložene s pospeševanjem naše zbirke, ki je vendar prvi pogoj pravoslovni fakulteti.

Naši zastopi in posamezni Slovenci bi se morali torej truditi, da z gmotno podporo in kupovanjem knjig pripomorejo k nadaljevanju te zbirke, ker bo morala sicer prenehati.

Na jubilejno proslavo obč. drž. zak. se je tudi odbor društva »Pravnik« v minolem letu primerno pripravljajl s tem, da je pospeševal slovensko priredbo tega zakonika. Društveni predsednik je izposloval pri just. ministrstvu in predsedniku višj. dež. sodišča v Gradcu 6 mesečni dopust uredniku gosp. okr. sodniku Regally-ju. Nastopivši svoj dopust (meseca avgusta) se je g. okr. sod. Regally poprijel z vso vnemo dela. Odbor je prišel do prepričanja, da bode ta priredba popolno in dovršeno delo. G. okr. sodnik Regally je predložil odboru v presojo več vprašanj, ki se tičejo te priredbe in cel seznam izrazov radi enotne terminologije. Odbor se je posvetoval z urednikom o teh vprašanjih v sejah, katerih sta se blagovolila udeležiti tudi gospoda nadsvetnik Kavčnik in svétnik dr. Volčič. Glede nekotih posebno važnih izrazov je priobčil g. svétnik dr. Volčič v »Slov. Pravniku« in še posebej v ponatisu prav zanimivo razpravo.

Društvo je priredilo v minolem letu 3 predavanja. Predavali so gg. okr. sodnika dr. Mohorič in dr. Dolenc, ter g. sodni svetnik Milčinski o tvarinah najaktualnejše važnosti za sedanjo dobo. Zlasti predavanje g. Milčinskega »iz prakse mladinskega sodnika« je vzbudilo najširše zanimanje. Zato je odbor preskrbel poseben ponatis predavanja iz »Slov. Pravnika« in firma Kleinmayer & Bamberg je z dovoljenjem g. avtorja na svoje stroške priredila in izdala nemški prevod tega predavanja.

Po nasvetu lanske glavne skupščine je odbor predložil deželnemu odboru kranjskemu spomenico zastran vpisovanja slovenskih imen katastralnih občin in se je o tem razpravljalo v deželnem zboru.

Društvo se je po svojem predsedniku udeležilo »Vrazove akademije« dne 11. decembra l. l. in prej ta dan konference zastopnikov jugoslovanskih kulturnih društev, pri kateri je g. predsednik obširno in s splošnim odobravanjem poročal o postanku, razvoju in delovanju društva »Pravnika«, in osobito o medsebojnem stiku društva »Pravnika« in društvenega glasila s Hrvati.

Konečno poročam, da je c. kr. deželno predsedstvo premembo društvenih pravil, ki so bile sklenjene na lanski glavni skupščini, vzelo brez ugovora na znanje. Nova društvena pravila je dal odbor natisniti, tako da so čč. članom sedaj na razpolago.

Prosim, naj glavna skupščina izvoli to poročilo odobriti.

To tajnikovo poročilo se je odobrilo brez razprave.

(Konec prihodnjič.)

Književna poročila.

Dr. Justus Wilhelm Hedemann: Die Fortschritte des Zivilrechtes im XIX. Jahrhunderte. Erster Teil: Die Neuordnung des Verkehrslebens. Berlin, Karl Heymann 1910, X + 151 str. Cena 4 M.

Romanisti se zanimajo dandanes bolj za asiologijo in papirologijo, kakor za pandekte in obče pravo, germanisti raziskujejo vedno le pravne razmere srednjega veka, modernim zakonodajalcem gine zmisel za zgodovinsko podlago državlanskega prava. Pisatelj obžaluje le-to dejstvo; češ, razumljivo je, ako mlad človek, ki je iz veleindustrijalne rodbine, odmenjen za vstop v upravni svet kake velebanke, z lahkoto pogreša organičnega stika historičnega pa modernega prava ali — zrel mož ne sme prezreti, da se vsaka pravna veda zblini, ako se dan na dan ne pogloblja — v pravno zgodovino. Zato si je postavil Hedemann nalogo, da zgradi pot, držeečo iz sedanjosti nazaj v preteklost do verodostojnih historičnih tal. Ali retrospektive vsega civilnega prava on sam nebi zmoget; zato si je omejil nalogo časovno na prilično sto let nazaj, krajevno na Nemško in njene 3 sosede, Francijo, Avstrijo in Švico, stvarno na vélike vodilne, v resnici napredne ideje. — Vse gradivo hoče v 4 delih razložiti. Prvi je baš gori naznanjena knjiga, drugi del bo obsegal snov o novi uvedbi gospodstva nad zemljo, tretji o novi uredbi delovnega prava, zadnji družbinskega prava.

Naj iz množice »velikih, v resnici naprednih idej« iz prve knjige naštejemo nekaj najvažnejših po imenih. V prvem oddelku, naslovljenem »pripoznanje proste osebnosti«, izvaja med drugim zgodovino obrtne in trgovske prostosti, poselsko pravo; odpravo prepovedi glede obrestne mere; odpravo ovir prostega sklepanja pogodeb, kakor umiljenje pravil glede »laesio enormis« in »lex Anastasiana«, konvencionalne kazni, nagraditve zdravnikov in odvetnikov. Nov oddelek velja varstvu »pravice do samega sebe«, vsebujoč pravila splošne prostosti za sklepanje pogodeb za vse prihodnje premoženje, prepoved zlorabe konkurenčne klavzule; prostost ustanavljanja društev in ustanov; varstvo imena posameznikov, jurističnih oseb, inozemcev.

V drugem oddelku razpravlja pisatelj o »mejah osebnosti«. Tu razumeva pisatelj odreko samopravnosti pri pijancih, slabih gospodarjih; nadalje »postulat socijalnega prava«, t. j. moderniziranje odškodninskega prava, zahtevo po splošnem upoštevanju, načela o »veri in poštenju«, prepoved šikan, boj zoper oderuštvo in nepošteno tekmo.

Vsi ti in še drugi problemi so pod vidikom »nove uredbe prometnega življenja« zbrani v logičen sistem. Metoda razpravljanja o posameznih problemih pa je v tem, da vsak problem posebej iz prvih korenik do sedanjega lica izvede stopnjo za stopnjo in sicer za 4 države. Pri tem pa ne upošteva le literature teh dežel, ampak tudi — in to mu je šteti nedvomno za prav posebno zaslugo — tudi parlamentarni postanek zakonov. — Da

predočim Hedemannovo metodo, naj posežem v pestro množico problemov in predočim n. pr. problem, tičoč se uveljave »načela o veri in poštenju«. Romansko naziranje — uti lingua nuncupassit, ita ius esto« — dopuščalo je radi nepoštenja le — »exceptio doli«, torej procesualen, ne materialno-praven pripomoček. Še v drugi polovici 18. stoletja stali so juristi (pandektisti) na tem stališču; leta 1877 napisal je Schlosser sestavek in z njim hotel dokazati, da se brez rimske podlage osobito pri splošnem delu »o kontraktih« ne more izhajati. Prva sled načela »vere in poštenja« je v starem nemškem rgovskem zakoniku iz leta 1861. Motivi so tu določno izražali nasprotje duhu pandektov: ne po »navadnem pomenu besedij in znakov«, ampak z ozirom na »vero in poštenje« naj se sodi izraz volje! Temu je sledilo nemško državljansko pravo, le-temu osnutek za novelo k avstrijskemu obč. drž. zakoniku. — Pisatelj preroka vpliv na razvitek načela tako francoskemu pravu (Code civil: »les conventions doivent être exécutées de bonne foi«) kakor tudi saksonski kodifikaciji iz l. 1863 (»die Erfüllung des Vertrages . . . . nach den gesetzlichen Vorschriften über den in Frage stehenden Vertrag und überhaupt nach Treu und Glauben und nach der Handlungsweise eines redlichen Mannes«). Za to takrat ni še bilo pogojev vsestransko razvitega prometa. Komentatorji so globokejši zmisel teh določeb omalovaževali, še le Steinbach je postavil načelo: vera in poštenje bodi ovira nebrzdani prometni prostosti. Da je nemški državni zakonik daleč presegel prejšnje kodifikacije, razvidi se tudi ob primerjanju prvega osnutka in njegovih nagibov s poznejšnjimi. Še le drugi osnutek je zahteval vero in poštenje ne samo pri izpolnjevanju pogodeb, ampak za celo razmerje med upnikom in dolžnikom. Tako je postalo načelo veljavno za vse obligacijsko pravo ter je dalo povod, da se je ustanovila nova šola o razlagi pogodeb (Danz). Razvitek se je pa še nadaljeval in osnutek švicarskega državnega zakonika postavil si je na čelo celega zakonika stavek: »Jedermann hat in der Ausübung seiner Rechte und in der Erfüllung seiner Pflichten nach Treu und Glauben zu handeln«. Obširen opis vsega tega velezanimivega procesa — tu je podano le ogrodje — spremlja pod črto natančni kritični aparat, navajajoč znanstveno literaturo ter podatke iz parlamentarnega gradiva.

Ob tako silnem obsegu gradiva, koje je Hedemann zbral v svoj sistem »nove uredbe prometnega življenja«, mu pač ni v zlo šteti, ako je pustil, tu in tam vrzel, ki bi se bila dala z lahkoto izpolniti. Naj navedem iz avstrijskega prava slučaj! Ako govori v obširnem poglavju o prostem razpolaganju s premoženjem tudi po lastnikovi smrti, kazalo bi pač, da bi omenil tudi še protiateži te prostosti, namreč teženj, ki hočejo potom »dednih dvorov« kmetu zemljo nerazkosano obdržati, kakor je to na Koroškem in Češkem že uzakonjeno. Tudi pri poglavju o špeciálnem odškodninskem pravu bi bilo še marsikaj iz avstrijskega prava primakniti. Vendar ni, da bi s temi opazkami hotel prerokati vrednost knjige — osobito za študij problemov »de lege ferenda«. Ali tudi praktik, ki se hoče naglo informirati o nemškem, francoskem ali švicarskem pravu, se bode knjige s pridom okoristil.

Dr. M. D.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1911.

— (Kronika društva »Pravnika«.) Na glavni skupščini dne 30. pr. m. so bili v društveni odbor izvoljeni vsi prejšnji člani in pa na mesto g. drja. J. Toplaka in g. drja. J. Stojana, ki nove izvolitve nista mogla sprejeti, gg. dr. J. C. Oblak, odvetnik in dr. Jos. Lavrenčič, odv. kandidat, v Ljubljani. V seji istega dne se je odbor konstituiral tako: g. dr. D. Majaron, načelnik; g. dr. O. Papež, namestnik; g. dr. I. C. Oblak, tajnik; g. dr. J. Lavrenčič, blagajnik; g. Št. Lapajne, knjižničar; redakcijski odsek: gg. Lapajne, dr. Mohorič in dr. Papež. — C. kr. pravosodno ministrstvo je blagovolilo podaljšati dopust g. sod. predstojniku Regallyju za dovršitev slovenske izdaje obč. drž. zakonika.

— (Predsednik okrožnega sodišča v Rudolfovem) gosp. dr. Jakob Kavčič je na svojo prošnjo vpokojen in mu je bil tem povodom z Najvišjim ukrepom od 17. pr. m. podeljen naslov dvornega svetnika. V dobi, ko ni bilo pričakovati, se je umaknil ta dični in odlični pravnik iz vrste delujočih sodnikov. Služil je le na malo mestih, sodni pristav v Ilir. Bistrici, državnopravniški substitut in deželnosodni svetnik v Ljubljani, ter od l. 1905 sodni predsednik v Rudolfovem, toda obče in široma je bila znana njegova pravniška temeljitost in službena vestnost. Kaj ga je napotilo, da je primeroma zgodaj v 60. letu svoje dobe dal slovo svojemu poklicu, kateremu je bil z vsemi svojimi močmi in vrlinami vdan, tega ni tukaj raziskovati. Rečemo pa lahko, da se njegov nepričakovani odstop vsesploh obžaluje. Želimo, da bi gospod dvorni svetnik užival svoj pokoj v najboljšem zdravju, obenem pa tudi upamo, da se zopet ozre po tistem svojem peresu, katero je svoje dni tako izborno zastavljal na ledini domačega pravnega slovstva, — sebi v tolažbo, nam drugim pa v pouk!

— (Otroško varstvo.) Ukaznik c. kr. justičnega ministerstva, kos III prinaša naslednjo vest: „V časopisu za „Kinderschutz und Jugendfürsorge“ popisuje deželnosodni svetnik Fran Milčinski v sestavku „Praktische Fürsorge ohne Fürsorgegesetz“ svoje opazbe in izkušnje, ki jih je imel za časa svojega dveletnega delovanja kakor voditelj oddelka za mladinsko skrbstvo na okrajnem sodišču v Ljubljani. Ta oddelek je združen z mladinskim sodiščem in se bavi z vsemi slučajmi mladinskega skrbstva, ki pristojajo okrajnemu sodišču kakor skrbstvenemu oblastvu. Zvezek tega časopisa za februarij mesec obsega prvi del jako zanimivih in poučnih izvajanj tega po svoji delavnosti na tem polju znanega mladinskega sodnika.“ — Čestitamo na zasluženem priznanju!

»Slovenski Pravniki« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26. oz 22.

Najbolj varno naložen denar ! Največja slovenska hranilnica !

Denarnega prometa do 31. decembra 1910 nad 564 milijonov kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, v lastni hiši, v Prešernovi ulici števil. 3.

Stanje hranilnih vlog nad 40 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1.200.000 kron.

sprejema vloge vsak dan in jih obrestuje brez odbitka po

4 $\frac{1}{4}$ %.

Nevzdignjene obresti pripisuje vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar. — Denar in knjižice se lahko pošiljajo po pošti.

Za varnost vložnega denarja jamči zraven rezervnega zaklada še mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in z vso davčno močjo.

Izguba vložnega denarja je nemogoča,

ker je po pravilih te hranilnice, potrjenih po c. kr. deželni vladi, **izključena vsaka špekulacija** z vloženim denarjem.

Za varčevanje ima vpeljane lične **domače hranilnike**, v podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov pa

Kreditno društvo.

Posoja na zemljišča po 5 % in proti poplačevanju dolga po najmanj $\frac{1}{4}$ %. Dolжник pa more svoj dolg poplačati tudi poprej, ako hoče. Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je za društvo „Pravnik“ v Ljubljani uredil ter se dobivajo pri njem in pri knjigotržcih naslednje pravne knjige:

a) knjige slovenske:

Civilnopravdni zakoni (IV. zvezek „Pravnikove zbirke“) z obširnim slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, z odvetniškima tarifoma l. 1897. in 1909 ter z dopolnilom za l. 1906—1910 krog 1000 strani, vez. à K 8.—

Dopolnilo Civilnopravnim zakonom za leta 1906 do 1910 K 120.

Odvetniški tarifi od 11. dec. 1897 in 3. junija 1909, določila o rabi slovenskega in hrvat. jezika pred sodišči, sodne pristojbine, broš. à K 180.

Nova odvetniška tarifa od 3. junija 1909 s affab. stvarnim kazalom K — 80.

Nova odvetniška tarifa v obliki stenskega plakata K — 80.

Zakoni o javnih knjigah, (V. zv. Pravnikove zbirke), I. in II. del, vez. à K 6.—

Zakoni o javnih knjigah, I. del, vez. à K 320.

Zakoni o javnih knjigah, II. del, vez. à K 320.

Tabela o zemljiškoknjižni kolokovnici K — 60.

Zakon o dovoljevanju poti za silo, s pojasnili à K — 40.

Pristojbinske olajšave ob konverziji hipotečnih terjatev, à K — 80.

Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč, à K 2.—

Predpisi o obrambi poljščine, à K — 80.

Kazenska določila iz teh predpisov, à K — 20.

Zakoni o nespornem sodstvu (VI. zvezek Pravnikove zbirke), 44 tisk. pol, vez. à 7 K. —

Posebej se iz te knjige dobivajo broširani: Sodni depoziti, K 160; Predpisi o notarskih pristojbinah in zapovedanih not. spisih, K — 80; Pristojbine o zapuščinah, K — 80; Županstvom izročena opravila sodišč, K — 40.

b) knjige hrvatske:

Zakoni o javnim knjigama I. dio (A), vez. à K 360.

Zakoni o javnim knjigama I. dio sa II. dijelom (slovenski), ukupno vezano à K 6.—

Zakon o dozvoljevanju prijekih puteva, sa tumačem, à K — 40.

Tabela o zemljišničkoj biljegovini, à K — 80.

Društvo „Pravnik“ v Ljubljani izdaja mesečnik „Slovenski Pravnik“, v katerem so slovenski in hrvatski članki pravne vsebine; list stane 10 K na leto.

Isto društvo je izdalo še naslednje pravne knjige:

Kazenski zakon (I. zv. Prav. zb.), uredil dr. J. Kavčič, vez. K 560.

Kazenskopravni red (II. zv. Prav. zb.) dr. J. Kavčič, vez. K 6.—

Izvršilni red (ovršni postupnik) (III. zvez. Prav. zb.), uredil Iv. Kavčnik, K 7.—

Državni osnovni zakoni in drugi ustavni in upravni zakoni, uredil Štefan Lapajne, vez. 6 K (VII. zv. Pravnikove zbirke).

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 h poštnine v gotovini ali v poštnih znamkah.